

~~~~~ व्यक्ति एक व्यक्तित्व अनेक

प्रकाशक	:	फणिन्द्र प्रसाद अधिकारी
प्रकाशन मिति	:	२०७५
प्रति	:	५००/-
सर्वाधिकार	:	लेखक तथा प्रकाशनमा

मुद्रण

सम्भ्रमा प्रफसेट प्रेस
चिप्लैडुङ्गा-८, पौखरा / ०६१-५३४८२२

लिलाधर अधिकारी

व्यक्ति एक व्यक्तित्व अनेक

व्यक्तिगत विवरणः

नाम : लिलाधर अधिकारी,
जन्म : २००१ जेष्ठ ७ गते,
जन्म स्थान : गण्डकी अञ्चल पुरानो कास्की नागडाँडासंग जोडिएको
कैडले भन्ने गाउँमा, त्यसपछि सेराचौर, पञ्चायती
व्यवस्था प्रारम्भ हुँदा नागडाँडा गाउँ पञ्चायत वडा
नं. ६ नागडाँडा पादुर र नागडाँडा पञ्चायत एक
हुँदा ठिकुरपोखरी गाविस वडा नं. ४ नागडाँडा/
हाल अन्नपूर्ण गाउँपालिका वडा नं. २ नागडाँडा

पिता : मुखिया चुडामणि अधिकारी
माता : रत्नकला अधिकारी
प्रपिता : (हजुरबुवा) प्रजापति अधिकारी
प्रमाता : (हजुरआमा) पद्मा अधिकारी
धर्मपत्नी : दिलमाया अधिकारी
शिक्षा : पुरानो शिक्षा पद्धति अनुसार कक्षा ५ सम्म, महेन्द्र प्रा.वि,
नागडाँडा र कक्षा ९ (बी सेक्सन) विन्देश्वरी रात्री पाठशाला
-हाइस्कूल), पोखरा मालेपाटन पाठशालामा

विशेष योगदानका क्षेत्रः

- १) शिक्षा
- २) राजनीति
- ३) समाजसेवा
- ४) आध्यत्मिक

विषय-सूची

त्र.सं.	शीर्षक	पृष्ठ
१	शिक्षासेवी व्यक्तित्व	
२	राजनैतिक व्यक्तित्व	
३	समाजसेवी व्यक्तित्व	
४	धार्मिक व्यक्तित्व	
५	सहमत र आशिर्वाद (जीवनीकारको आफ्नै कलमबाट)	

निरन्तरको क्रियाशीलता, सकारात्मक सोच, सेवाको भावना, नवीन सम्भावनाको खोजी र अध्यात्मिक निष्ठामार्फत प्राप्त चारित्रिक शुद्धताको उच्चताले आफूलाई परिचित गराउन सफल व्यक्तिहरु निकै कम मात्रामा देख्न पाइन्छ । त्यस्तै अल्पसंख्यक व्यक्तिहरुमा पर्नुहुन्छ, कास्की जिल्ला, हाल अन्नपूर्ण गाउँपालिका वडा नं. २ नागडाँडा निवासी लिलाधर अधिकारी । लिलाधर अधिकारीको जन्म वि. सं. २००१ जेष्ठ ७ गते पिता तत्कालिन मुखिया चुडामणि अधिकारी र माता रत्नकला अधिकारीको कोखबाट तत्कालिन नागडाँडा पञ्चायत साविक ठिकुरपोखरी वडा नं. ४, वर्तमान अन्नपूर्ण- २, नागडाँडा भएको थियो ।

मध्यम वर्गीय किसान परिवारमा जन्मेका लिलाधरको बाल्यकाल ग्रामीण परिवेशका आम बालबालिकाहरुको जस्तै सामान्य रुपमा नै बित्यो । मुख्यौली काम गर्न सामान्य शिक्षा प्राप्त गरेका पिताका सन्तान भएकोले उहाँले घरमा नै ५/७ वर्षको उमेरमा अक्षरारम्भ गर्नुभएको थियो । त्यसपछि १३/१४ वर्षको उमेरसम्म गाउँघरमा नै पढाइ हुने परम्परागत गुरुकुल परम्पराको शिक्षा आर्जन गर्न उहाँ लाग्नुभयो । त्यसले मात्र शिक्षाको आवश्यकता पुरा हुने नदेखी पिताकै सल्लाहमा २०१६ सालबाट उहाँ पढ्न पोखरा जानुभयो । पोखरा पर्याङ्गमा रहेको विन्देश्वरी रात्री पाठशाला (हाइस्कूल) मा भर्ना भई त्यहीँबाट हाइस्कूलको कक्षा ९ (बी सेक्सन) उत्तीर्ण हुनुभयो । त्यतिबेला ५ कक्षा उत्तीर्ण गरी ९ कक्षा पास गर्नु शिक्षामा महत्वपूर्ण नै मानिन्थ्यो र सरकारी जागिरमा समेत योग्य मानिन्थ्यो । त्यति नै बेला पिताको देहावसन भएकोले उहाँले म्याट्रिक पास गर्न पाउनुभएन ।

पिताले सम्हाल्दै आएको पारिवारिक जिम्मेवारी आफुले निर्वाह गर्नुपर्ने भएपछि उहाँको शिक्षामा पूर्णविराम लाग्यो । शैक्षिक उन्नति गर्ने कुनै विकल्प उहाँमा रहेन । पिताजीकै कान्छी पट्टीको जेठो छोरा भएको नाताले २१ वर्षको उमेरदेखि नै साना साना भाइबहिनीहरुको रेखदेख र अभिभावकत्व निर्वाह गर्दै गाउँघरमा आइपर्ने लेखापढी काम पनि उहाँले गर्नुहुन्थ्यो । गाउँमा पढेलेखेको धेरै मान्छे नहुँदा लेखापढीको सामान्य कामका साथै गाउँले दाजुभाइ र वरपरका गाउँहरुका लेखापढी र मालपोतमा लिखित पास गराउने, अंशबण्डाको भरपाई लिखित तयार पार्ने जस्ता काम गर्न थाल्नु भयो र पछि दर्ता नं. ३४ भएको लेखापढी गर्ने प्रमाणपत्र समेत प्राप्त गर्नुभयो । जुन काम उहाँलाई सामान्य आय आर्जन र यस नागडाँडा वरपरका धेरै मानिसहरुका बीचमा परिचित हुने एउटा माध्यम पनि बन्यो । उहाँको स्वाभाव अत्यन्त सरल, कुशल भएको ले त्यस समयमा गाउँमा भएका जिम्माल मुखियाहरु र गाउँका सोजा सिधा मानिसहरु लेखापढीदेखि लिएर अन्य व्यवहार मा पनि सारा मानिसहरु बाहाँमा विश्वस्त रहनुहुन्थ्यो ।

२०१६ सालमा राजा महेन्द्र देश दर्शनमा निस्केका थिए । सोही क्रममा बागलुङ्गतर्फ सवारी हुने क्रममा नागडाँडा आइपुग्दा तत्कालिन ए.पी. पदमा रहेका मुक्तिनाथ पौडेलको पहलमा नागडाँडामा प्रा. वि. सञ्चालन भै रहेको ठाउँमा राजा महेन्द्रको बाहुलीवाट भवनको शिलन्यास गराईयो र त्यस ठाउँमा भएको प्रा. वि. लाई महेन्द्र प्रा. वि. भनेर नामाकरण भएको हो ।

त्यस प्रा. वि. मा २ जना प्रा. वि. शिक्षकको दरबन्दी मात्र थियो । त्यो दरबन्दीमा १ जनापं अनन्तनाथ सुवेदी प्र. अ. हुनुहुन्थ्यो । सुरु अवस्थामा विद्यार्थीको कमी भएतापनि पछि विद्यार्थीको चाप बढ्दै गयो तर शिक्षक थप्ने श्रोत केही थिएन । भुपेन्द्र दाहाल र लोकनाथ

अधिकारी पनि शिक्षकमा कार्यरत हुनुहुन्थ्यो । पछि सञ्चालक समितिका पदाधिकारीहरु र गाँउलेहरुको भेला बसी घर-घरबाट धान उठाइ श्रोत जुटाउने र मासिक तलब ४५ रुपैया दिने गरी व्यवस्थापन समितिले १ जना थप शिक्षको रुपमा निज लिलाधर अधिकारीलाई नियुक्त गर्‍यो । तर उहाँलाई गाँउले किसान अभिभावकबाट धान उठाएर तलब लिने कुरातर्फ कुनै उत्साह लागेन र २०२०, २१ र २२ सालका दुई शैक्षिक सत्र निःशुल्क शिक्षण (भोलेन्टियर) को रुपमा काम गर्नुभयो । जुन उहाँको समाज सेवाको पहिलो अवसर र उदाहरण थियो ।

त्यसपछि लिलाधर अधिकारीले २०२३ साल देखि २०३२ साल सम्म नागडाँडा गाउँ पञ्चायतको सचिव भएर काम गर्दै जाँदा २०२६ सालमा कास्की जिल्लाका गाँउपञ्चायत सचिवमा राम्रो काम गरेवापत जिल्ला विकास कार्यालय कास्कीले रामपुरमा ३ महिने सचिव तालिममा चितवन पठाइदियो । यसै बिचमा पिता चुडामणिको निधनपछि गाउँको उहाँमा बहाली भएको मुखिया पद २ वर्ष लिलाधरले गर्नुभयो । पछि २०२५ सालमा उक्त जिम्माको काम गाँउ पञ्चायतबाट गर्ने भन्ने परिपत्र आएकोले जिम्माल पद स्वतः निलम्बन भएको थियो ।

पुरानो शासन पद्धतिमा जिम्माल मुखिया भएर काम गर्न यस क्षेत्रको आफैँ एकमात्र जिवीत व्यक्ति भएको उहाँको दावी रहेको छ । वि.सं. २०३२ सालमा नागडाँडा पञ्चायत र पाउँदुर पञ्चायत एक भई ढिकुरपोखरी गाँउपञ्चायत बने पछि उहाँले सचिवको जागिर छाड्नुभयो । तत्पश्चात पैतृक सम्पत्तिको रुपमा रहेको जग्गा जमिनमा खेतिपाती गर्ने अन्य फूसदको समयमा लेखापढीको काम गर्दै जीवनयापन गर्ने क्रम उहाँले अपनाउँदै आउनु भयो । उहाँको विवाह ११ वर्षको उमेरमा ९ वर्षकी धम्पुस ढाँडागाँउमा जन्मिएकी दिलमायासँग भएको थियो । त्यसपछि उहाँका ४ छोरा

३ नाति ७ नातिनीहरु भएका छन् । बुहारीहरु ४ भएका छन् । जेठा छोरा विष्णु प्रसाद १२ वर्षमा परलोक भएका हुन् । कान्छो छोरा विश्व राज अधिकारीका १ छोरा १ छोरी भएपछि निजको पनि ४२ वर्षको उमेरमा निधन भएको हो र कान्छा छोरा विश्वराजका १ छोरा १ छोरी र श्रीमती नारायणी सहित ३ जनाको परिवार छ । साइलो छोरा खेमराजको पहिलो परिवार इन्दु अधिकारीको पनि निधन भएको छ । माईला छोरा फणिन्द्र प्रसादका ४ छोरी र १ छोरा, श्रीमती कौशिला समेतको परिवार छ । साइला छोरा खेमराजका १ छोरा, २ छोरी र कान्छी श्रीमती माया अधिकारी समेत ५ जनाको परिवार छ । माता रत्ना कला अधिकारीको पनि स्वर्गारोहण भएको छ । हाल उहाँको ३ नातिनीको विवाह भै सकेको छ (रितु, संगिता र सबिना) । हाल माईला छोरा फणिन्द्रको २ छोरी, १ छोरा श्रीमती र आफु गरी ५ जनाको परिवार साइला तर्फ छोरी २ छोरा, १ श्रीमती र आफु गरी ५ जनाको र कान्छी बुहारी नारायणी तर्फ १ छोरा, १ छोरी समेत ३ जनाको परिवार समेत हाल उहाँको १३ जनाको परिवार छन् ।

जीवनमा आइपरेका हरेक जिम्मेवारी र पारिवारिक दायित्व पूरा गर्दै उहाँ हाल ७५ वर्षको उमेरसम्म पनि क्रियाशील जीवन बिताई रहनु भएको छ । सामान्य रुपमा सामान्य आँखाले हेर्दा लिलाधर अधिकारी एउटा सामान्य व्यक्ती नै देखिनु हुन्छ । तर गहिरिएर हेर्नेले उहाँ भित्र अनेकौं व्यक्तित्वसँग साक्षात्कर गर्न सक्दछन् । उहाँका व्यक्तित्वका अनेक पक्षहरु निम्नानुसार छन्:

१. शिक्षासेवी व्यक्तित्वः

शिक्षा चेतनाको संवाहक हो । शिक्षा बिना समाज परिवर्तन हुन सक्दैन । समय अनुकूल र युग सुहाउँदो शिक्षाले नै मानिसलाई यथास्थितिबाट माथि उठाउँछ भन्ने मान्यता राख्ने लिलाधर अधिकारीको व्यक्तित्वको प्रमुख पाटो र जीवनको महत्वपूर्ण उपलब्धी पनि शिक्षा क्षेत्र नै बनेको छ भन्दा अत्युक्ति हुँदैन । शिक्षा क्षेत्रमा सेवा गर्ने उहाँको पहिलो प्रयास महेन्द्र प्रा. वि. मा भोलेन्टियर शिक्षकको रूपमा २ वर्ष सेवा गर्नु नै हो । त्यसपछि आफुले शिक्षण गर्ने भन्दा पनि धेरैले शिक्षा लिने वातावरण मिलाएर सेवा गर्नेतर्फ उहाँ क्रियाशील हुनुभयो । उक्त कार्यको शुरुवात घरबाट नै गर्न उहाँले पिताको निधन भैसकेको भए पनि भाइ छोराहरुलाई जसो तसो शिक्षा दिलाउन तर्फ केन्द्रीत हुनु भयो । त्यसै क्रममा महेन्द्र प्रा. वि. मा (महेन्द्र आधारभुत) विद्यालय हाल अन्नपूर्ण गाउँपालिका वडा नं. १ नागडाँडा २०२१ र २०२२ सालमा विद्यालयमा स्वयम् सेवक र २०२८ सालदेखि २०५२ सालसम्म २४ वर्ष विद्यालय सञ्चालन समितिको अध्यक्ष भएर उक्त विद्यालयको शैक्षिक भौतिक सबै पक्षमा आफ्नो क्षमताले भ्याएसम्म दीर्घ सेवा गर्ने अवसर मिल्यो । सोको प्रमाण मिति २०७४/०७/२७ पत्र संख्या १७४ चलानी नं. २३ मा जो जससँग सम्बन्धित भन्ने वर्तमान त्यस विद्यालयमा व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष सुर्य परियार र प्रधानाध्यापक ढकराज सुवेदीबाट प्राप्त पत्र यसै लेखमा समावेश भएको छ ।

वि. सं. २०२८ नेपालको शैक्षिक ईतिहासमा अत्यन्तै महत्वपूर्ण वर्ष मानिन्छ । यस वर्ष नयाँ शिक्षा पद्धतिको योजना परीक्षण स्वरूप कास्की र चितवन जिल्लामा लागु भएको थियो । नागडाँडाको महेन्द्र प्राथमिक विद्यालयमा नि. मा. वि. का प्रस्तावित कक्षा सञ्चालन भै रहेका थिए । त्यसलाई मा. वि. बनाउनु पर्छ भन्ने सोचको विकास भै रहेको थियो । त्यसैले मा. वि. सञ्चालनको

लागि उपयुक्त स्थानको खोजी भयो । विद्यार्थीको चाप जन घनत्व र तत्कालिन पाउँदुर पञ्चायतलाई पनि पायक पर्ने देखी अहिले माछापुच्छ्रे मा. वि. भएको ठाउँमा विद्यालय सञ्चालन गर्ने भन्ने निर्णय त्यति बेलाका भद्र भलादमी सबैले गरे । त्यो ठाउँ तत्कालिन नागडाँडा पञ्चायतको ८, ९ वडामा पर्दथ्यो ।

प्रशस्त भौतिक निर्माण गर्न सकिने फराकिलो ठाउँ भएको र त्यसको स्वामित्व ती वडाका भण्डारी समुदायका मानिसमा रहेको हुँदा उक्त जग्गा प्राप्त गर्नको लागि सबैले प्रयास गरे र भण्डारीहरुले ज्यो. दुर्गादत्त भण्डारीलाई प्रतिनिधि बनाई आवश्यक २२ रोपनी जग्गा प्रदान गर्ने काम भयो । उक्त ठाउँमा माध्यामिक तहमा कक्षा सञ्चालन गर्न अभियानमा लिलाधर अधिकारीको सुरुदेखि नै सहभागिता रह्यो । माछापुच्छ्रे मा. वि. को व्यवस्थापन समितिमा सदस्यको रुपमा रहेर उहाँले योगदान गर्दै विद्यालयको शैक्षिक, भौतिक र व्यवस्थापकीय पक्षमा विकास गर्न महत्वपूर्ण योगदान पुर्‍याउनु भयो । समय क्रमसँगै माछापुच्छ्रे मा. वि. ले उच्च मा. वि. र शिक्षा क्याम्पसको स्तर ग्रहण गर्‍यो । यस समयमा आर्थिक संडकलन गर्ने, आफैले पनि चन्दा दिने, आर्थिक संकलन गर्ने उद्देश्यले लगाइएको महायज्ञमा सक्रिय रुपमा लागेर दान चन्दा उठाउने, भैलो खेल्ने, रकम संकलन गर्ने जस्ता काममा पनि उहाँको सक्रिय सहभागिता रह्यो । यसरी समाजसेवी शिक्षाप्रेमी लिलाधर अधिकारी माछापुच्छ्रे मा. वि. को विद्यालय व्यवस्थापन समितिमा २०३१ सालदेखि २०४९ सालसम्म निरन्तर १९ वर्षसम्म ६ पटक भएको ६ वटा कार्यकालमा सदस्य पदमा र २०५५ सालसम्म विभिन्न उपसमिति तथा त्यसपछि सल्लाहकार समितिमा रही विद्यालयको शैक्षिक, भौतिक, व्यवस्थापकीय पक्षको विकाशमा उल्लेख्य योगदान पुर्‍याउनु भएको विद्यालयको रजत महोत्सव २०५५ को सन्दर्भमा आर्थिक योगदान तथा निरन्तर रुपमा वि. व्य. स. मा रही दीर्घ सेवा गरे बापत तत्कालिन खेलकुद

मन्त्री पूर्णबहादुर खड्का ज्यूबाट दोसल्ला ओडाई सम्मान तथा अभिनन्दन गरिएको थियो । यसको प्रमाण माछापुच्छ्रे मा. वि. हाल अन्नपूर्ण गाउँपालिकामा वडा नं. २ ढिकुरपोखरीबाट २०७४/६/२२ मा पत्र संख्या ०७४/७५ चलानी नं. ३८ जो जससँग सम्बन्धित छ भन्ने पत्र हालैमा वि. व्य. स. अध्यक्ष मनपति भण्डारी र प्र. अ. घनश्याम पौडेलको हस्ताक्षर पत्र यसै लेखसँग समावेश छ । सम्मान गर्नुको साथै प्रमाणपत्र प्रदान गरेको कुरा स्मरणीय रहेको छ ।

प्राथमिक, निम्न माध्यामिक तथा उच्च माध्यामिक विद्यालयमा लामो समयसम्म र माछापुच्छ्रे शिक्षा क्याम्पसमा पनि काम गरेर त्यहाँको शैक्षिक गतिविधि, नीति नियम र अवस्थालाई नियाल्दै जाँदा लिलाधर अधिकारीको दुरदर्शी सोचले नयाँ आवश्यकताको पहिचान गर्‍यो । आफुले अध्ययनलाई विचमा रोकिनु परेको अवस्थालाई मध्यनजर गरेर आफ्ना २ छोरा खेमराज र विश्वराज सन्तानलाई गुणस्तरीय शिक्षा दिलाउने उद्देश्यले तत्कालमा राम्रो बोर्डिङ्ग स्कूलको रुपमा चर्चा पाएको हिमाञ्चल बोर्डिङ्ग स्कूल एयरपोर्ट, पोखरामा आवसीय रुपमा भर्ना गराई अध्ययन गराउनु भयो । पोखरामा छोरालाई पढाई रहँदा उहाँको गुणस्तरीय शिक्षाको बारेमा राम्रोसँग बुझ्ने चाहना थियो र आफ्नै नानीहरु पढिरहेको उक्त स्कूलमा त्यहाँका संस्थापक प्रिन्सिपल तथा पृथ्वी नारायण क्याम्पसका प्राध्यापक ध्रुव के.सी. सँग सम्पर्क गर्नुभयो । प्राइभेट स्कूलको बारेमा बुझ्दै जाँदा सरकारी सामुदायिक स्कूलको गतिविधि लामो समयसम्म अनुभव गरेका लिलाधर अधिकारीले प्राइभेट स्कूलको बारेमा पनि ध्रुवजीसँगको सम्पर्कबाट बुझ्दै जाँदा सरकारी र प्राइभेटमा गुणस्तरमा निकै अन्तर देखेपछि ध्रुवजीसँगको सम्पर्कले दिएको प्रेरणाबाट उहाँमा बोर्डिङ्ग स्कूल खोल्ने प्रेरणा जाग्यो ।

मानिसमा जागृति भएको शैक्षिक भोक सहरी क्षेत्रबाट त्यति टाढा नरहेको ढिकुरपोखरीका मानिसमा पनि थियो । मानिसको बोर्डिङ्ग स्कूलले दिने अंग्रेजी माध्यमको गुणस्तरीय शिक्षा प्रति हुन सक्ने आर्कषण र त्यस्तो शिक्षा जति नै प्रयास गरेता पनि तत्काल सरकारी विद्यालयमा प्रदान गर्न नसकिने विभिन्न कारणहरु तथा गाउँले किसानका छोरा छोरीहरुलाई पनि स्थानीय स्तरमा समय सापेक्ष गुणस्तरीय शिक्षा दिन सकिने सम्भावनाको वस्तुनिष्ठ विश्लेषण गरी गाउँको गरिब किसानका छोरा छोरीलाई पनि गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्ने, हुने खाने र हुँदा खानेका छोराछोरीको शैक्षिक स्तरमा देखिने खाडललाई न्यूनीकरण गर्दै प्रतिभा भएर पनि गाउँका विद्यार्थी तल परिरहनुपर्ने अवस्थाको अन्त्य गर्ने उद्देश्यले ढिकुरपोखरीमा अंग्रेजी माध्यममा शिक्षा दिने निजी विद्यालय खोल्ने चुनौतीपूर्ण कार्यमा लाग्नु भयो ।

वि. सं. २०४५ को मार्गसिर महिनामा कक्षा नर्सरीदेखि कक्षा १ सम्म ९० जना विद्यार्थीहरुलाई लिएर तत्कालिन ढिकुरपोखरी गाविस वडा नं. ४ ढिकुरपोखरी (पोखरागैरा) मा विधिवत रुपमा मर्निङ्ग स्टार बोर्डिङ्ग स्कूलको जन्म भयो । त्यसमा ढिकुरपोखरी ९ सेराचौर निवासी लोकराज भण्डारीलाई साथ लिइयो । दुईजना सञ्चालक रहने गरी विद्यालय स्थापना गरिएको भए पनि यो सहकार्य लामो समय रहन सकेन । प्राचार्य समेत रहेका लोकराज भण्डारीले वि. सं. २०४९ जतिबेला विद्यालय कक्षा २ सम्म सञ्चालन गर्ने अनुमति प्राप्त थियो, त्यति नै बेला लोकराजले आफ्नो लगानीको अंश लिएर पोखरातिर गई अर्कै विद्यालय खोल्ने सोच बनाएपछि लिलाधर एकलैको लगानीमा विद्यालय सञ्चालन हुन थाल्यो ।

वि.सं. २०४९ मा लोकराजसँगको सहकार्य टुटेदेखि नै उहाँका जेठा छोरा फणिन्द्र प्रसाद अधिकारीले प्रिन्सिपलको जिम्मेवारी सम्हाल्न थाल्नु भयो । वि.सं. २०५३ सालमा विद्यालय

एसएलसीमा सहभागी हुँदै थियो । ५ जना विद्यार्थीहरु परीक्षामा सहभागी भए । यो वर्ष विद्यालयको निमित्त अग्नी परीक्षा थियो । अवसर र चुनौति दुवै बन्न सक्दथ्यो । विद्यालयको मेहेनतको परिणाम स्वरूप त्यो सुनौलो अवसरमा परिणत भयो । विद्यालयले पहिलो वर्षमा नै कास्की जिल्लामा नै उत्कृष्ट नतिजा दिन सफल भयो । जिल्ला प्रथम राजेश सुवेदी कास्कीकोटका भए भने अरु ४ जना प्रथम श्रेणीमा उत्तीर्ण भए । जुन क्षण सम्झँदा संस्थापक लिलाधर अधिकारी गर्वको अनुभूति गर्नुहुन्छ ।

त्यसपछि एक पछि अर्को गर्दै विद्यालयले सफलताका खुड्किलाहरु चढ्न थाल्यो । पटक पटक जिल्लामा अरु ३ पटक जिल्लामा उत्कृष्ट नतिजा, कास्की प्याब्सनमा औषत अङ्कमा उत्कृष्टता, सबैभन्दा बढी प्रतिशत विद्यार्थी विशिष्ट श्रेणीमा उत्तीर्ण गराउने विद्यालयको रुपमा बटुलेको चर्चा लगायत खेलकुद तर्फ कास्की जिल्ला हुँदै ३ वर्ष भलिबलको रनिङ्ग सिल्ड प्राप्त गर्नु, प्याब्सनको केन्द्रीय राष्ट्रिय स्तरको मिनि भलिबल प्रतियोगितामा उत्कृष्ट विद्यालयको रुपमा चिनिन पाउनु विद्यालयको निमित्त गौरवको कुरा हुन पुग्यो । जसको श्रेय लिलाधर अधिकारीसम्म आएर जोडिन्थ्यो । अहिले सम्म २३ औं व्याच (समूह) प्रवेशिका परीक्षा दिँदासम्म सधैं १०० प्रतिशत विद्यार्थी उत्तीर्ण गराउनु विद्यार्थीको निमित्त गौरवको कुरा मात्र बनेन । त्यो शैक्षिक क्षेत्रको निमित्त चासो र आकर्षणको विषय पनि बन्यो । २०६८ सालदेखि व्यवस्थापन विषयमा उच्च मा.वि. सञ्चालन गरियो र उच्च शिक्षाका लागि उपयुक्त शैक्षिक वातावरण तयार भै सतप्रतिशत नतिजा ल्याउन पनि विद्यालय सफल भएको छ ।

विद्यालयले प्राप्त गरेको सफलतासँगै यो अभिभावक र विद्यार्थीको आकर्षण त बन्यो नै, यस विद्यालयबाट एसएलसी उत्तीर्ण विद्यार्थी छात्रवृत्तिमा नाम निकाली स्वदेश र अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा गएर पढ्न सक्षम भएका छन् । डाक्टर, ईन्जिनियर बनेर अमेरिका,

बेलायत जस्ता देशमा राम्रा पदमा कार्यरत छन् । अहिलेसम्म ८००/९०० सौं विद्यार्थीहरु पास आउट भई सकेका छन् । प्रत्येक वर्ष एसएलसीमा ५५/६० जना सहभागी हुदै आएका छन् भने कक्षा ११/१२ मा पनि राम्रो प्रतिशतमा पास भईरहेका छन् ।

यस विद्यालय भवनको वि.सं २०५२ सालमा समुद्घाटन हुँदा तत्कालिन शिक्षा मन्त्री गोविन्दराज जोशीको उपस्थिति थियो भने २५ वर्षको रजत जयन्ती समारोहमा प्रमुख अतिथि सरस्वती मन्दिर उद्घाटनमा तत्कालिन शिक्षा मन्त्री चित्रलेखा यादवबाट उद्घाटन भएको थियो । त्यसै गरी सभामुख रामचन्द्र पौडेल, युवा नेता गगन थापा लगायत राजनेता, सांसद, शिक्षा क्षेत्रका विशेष उच्च पदाधिकारी, साहित्यकारहरुको साथै बेला बखतमा देशका उच्च पदस्थ व्यक्तित्वको ध्यान पनि यस विद्यालयले आकर्षण गर्‍यो । यसरी उल्लेखीत विशिष्ट व्यक्तित्वहरुको विद्यालयले आतिथ्यता स्वागत गर्ने अवसर पाएको छ । लिलाधर अधिकारीको लागि गर्व गर्न लायक यस्ता धेरै कुराहरु विद्यालयले सिर्जना गर्दै आएको छ ।

हाल विद्यालयले कक्षा ११/१२ सम्म आफ्नो स्तरवृद्धि गरेको छ । ३० वर्ष को शैक्षिक यात्रामा अगाडि बढिरहेको यस विद्यालय हाल ९५० जना विद्यार्थीहरु अध्ययनरत छन् । जसमध्ये ३३% प्रतिशत विद्यार्थीहरु निःशुल्क छात्रवृत्तिमा अध्ययन गरी रहेका छन् । विद्यालयको श्रोत र विदेशी दाताहरुबाट सहयोग जुटाई अन्य गरिब, अभिभावकका सन्ततिलाई गुणस्तरीय शिक्षा दिनुले निजी विद्यालय धनी वर्गका लागि मात्र हुन् भन्नेहरुलाई गतिलो जवाफ बनेको छ भने गरिब तथा जेहेन्दार विद्यार्थीको लागि सुनौलो अवसर प्राप्त भएको छ । यसरी आफूले स्थापना र सञ्चालन व्यवस्थापन गर्दै आएको विद्यालयले निरन्तर उत्तरोत्तर प्रगति गर्नु र चर्चाको शिखरमा पुग्नु लिलाधर अधिकारीको शिक्षासेवी व्यक्तित्वको सफलता मान्न सकिन्छ ।

३० वर्ष लामो दीर्घ साधनारत शैक्षिक यात्रामा लिलाधर अधिकारीले सफलता र खुसीका क्षणहरु मात्र संगाल्न पाउनु भएको छैन । अनेक चुनौति कठिनाई बिघ्न बाधाहरुसँग संघर्ष गर्नुपरेको अनुभव पनि छ । उहाँको अनुभवमा १० वर्षे जनयुद्धले देशलाई जस्तै विद्यालयलाई पनि प्रत्यक्ष प्रभाव पार्यो । जनयुद्धकालको अन्तिममा ०५९/६० तिरको समय विद्यालयको लागि चुनौतिपूर्ण रह्यो । संकटग्रस्त राजनैतिक अवस्थाको कारण आफुले जीवनमा आर्जन गरेको र पैतृक सम्पत्ति समेत उहाँले विद्यालयको रक्षा र संरक्षणमा लगाउनु पर्ने भयो ।

यस क्रममा चितवनमा आर्जेको भरतपुर महानगरपालिका भित्रको २ विघा १० कठ्ठा जमिन, राधापुरको १ विगाहा जमिन, चितवन पारस बसपार्क नगिचको ५ कठ्ठा घडेरी, पोखरा सिम्पानीको २ वटा घडेरी, नागडाँडाको ३ वटा घर जग्गा, लाँकुरीबोट, सुर्के, नौबिसे, डाल्टारी, पाँगे लगायतका ठाउँमा रहेको खेतबारी, घर घडेरी समेत बिक्री गरी विद्यालय नजिकमा रहेको स्व.मित्र बहादुर जि.सी. को घरमा कोठा बहालमा लिई परिवार बस्ने अवस्था रह्यो । विद्यालय सञ्चालन भएको जग्गा भित्र भएको घर जग्गा भन्दा अन्यत्र केही रहेन । विद्यालय सञ्चालन भएको जग्गा नै आफ्नो र आफ्नो सन्ततीको सर्वस्व मान्नुपर्ने स्थिति आयो भने अभिभावकबाट लिएको रकम त्यत्तिकै ऋणको रुपमा छुट्टै थियो ।

यस किसिमको आर्थिक लगानी गर्नुपर्ने अर्को कारण गुणस्तरसँग सम्झौता नगर्ने बानी पनि थियो । ५ जना विद्यार्थीलाई एसएलसी दिलाउन माध्यामिक विद्यालयको सम्बन्धन लिनु । शिक्षकका रुपमा पोखराबाट प्राध्यापकहरु ल्याउनु, भौतिकश्रोत साधनको रुपमा हाल कायम रहेको भवन निर्माण गर्नु पर्नाले धेरै आर्थिक लागानी गर्नुपर्थ्यो ।

विद्यालयको ८ रोपनी जग्गा मध्ये ३ रोपनी मात्र आफ्नो भएको ५ रोपनी जग्गा अरुहरुसँग किनेर भित्र डोजर लगाउन सम्भव नभएको पाखो बारी, उकालो ओरालो जग्गालाई कुटो कोदालो लगाएर जग्गा सम्याई व्यवस्थित गर्नु पर्नेले पनि लगानीको मात्रा बढाएको थियो । जे जस्तो अवस्थामा पनि भौतिक श्रोत साधनको सम्बन्ध गुणस्तरसँग जोडिएको हुन्छ भन्दै घरपरिवार सबैलाई कम्बिन्स गराएर सबै सम्पत्ति विद्यालयमा लगाउनु लिलाधरको हिम्मत र साहसकै उपज हो । शिक्षा प्रतिको गहिरो लगाव नै हो ।

देशमा सशस्त्र द्वन्द्व चलिरहेको बेला सबै घर जग्गा बेचेर निजी विद्यालयमा लगानी गर्दा आवासको लागि घर परिवार बाहलमा बस्नु पर्ने तत्कतापूर्ण स्थितीमा पुग्नु पथ्यो । जनयुद्ध पक्षधरबाट जताततै निजी विद्यालयमा आक्रमण गर्ने, अस्वाभाविक रुपमा धेरै चन्दा माग्ने, धम्काउने र नदिए विद्यालय नै बन्द गर्ने जस्ता क्रियाकलाप छिमेकी गाविसहरुमा नै भए । त्यो आँधी बेहेरीमा शिक्षाको पिलपिले ज्योतितालाई जोगाउनु नै सर्वोपरी महत्वको काम हुन्थ्यो । त्यसैले मागे जति चन्दा दिनै पथ्यो । त्यसरी चन्दा दिएको कुरा राज्य पक्षले थाहा पाउँदा आतंककारीलाई सहयोग गरेको भन्दै राज्य पक्षको निगरानीमा समेत पर्नुपथ्यो । आभिभावकहरु त्रस्त भएर ७५ जना होस्टेलमा बसोबास गर्ने विद्यार्थीहरुलाई फिर्ता गरेर घर पठाउनु पथ्यो । यसले विद्यालयलाई भन ठूलो आर्थिक संकट सिर्जना गर्ने नै भयो । यसरी दोहोरो चेपुवा र संकट सामना गर्दै विद्यालयको अस्तित्व जोगाउन परेको क्षण शिक्षासेवी लिलाधर अधिकारीको निम्ति सबैभन्दा कठिन अवस्था रहेको कुरा उहाँ बताउनुहुन्छ । विषम परिस्थितिमा आफूलाई जोखिममा राखेर पनि विद्यालयलाई यसुरक्षित राख्न प्रिन्सिपल फणिन्द्र प्रसाद अधिकारी र समाजसेवी मनपति भण्डारीले गरेको योगदान स्मरणिय रहेको कुरा उहाँले बताउनु भयो । “जे होस् भरनाबाट खसेको पानी र लक्ष्यमा

पुग्न दृढ मनलाई कसैले रोक्न सक्दैन” भने जस्तै शिक्षा/शैक्षिक संस्थामार्फत नै मानव जीवनलाई उज्यालो पार्ने सेवाभावमा प्रतिबद्ध लिलाधर अधिकारीले हरेक चुनौतिहरुको बुद्धिमतापूर्ण रुपमा सामना गर्दै अहिले विद्यालयलाई जुन गतिमा अगाडि बढाउनु भएको छ र विद्यालयबाट ग्रामीण परिवेशमा जुन तह र आर्थिक परिस्थितिका बाल बच्चा लाभान्वीत भएका छन् । यो अत्यन्त सद्दानिय छ । जुन कुरा सामान्य व्यक्तित्व भएका व्यक्तिबाट संभव थिएन । त्यो कुरा उहाँबाट सम्भव भएकोले उहाँको शैक्षिक व्यक्तित्वको पाटोलाई प्रशंसा गर्नु पर्ने हुन्छ ।

वर्तमान अवस्थामा विद्यालय के कसरी सञ्चालन हुँदै आइरहेको छ, सोको बारेमा केही चर्चा गर्नु सान्दर्भिक देखिन्छ । हाल विद्यालय हाता भित्र ८ रोपनी ७ आना जग्गा छ, सो जग्गामा रहेको घर जग्गाहरु धर्मदत्त, प्रकाश, मनिष र सौरव अधिकारीका नाउँमा छ । विद्यालयले घर जग्गा भाडामा लिई

सञ्चालन गरेको छ । चल सम्पत्ति विद्यालयकै स्वामित्वमा छ । त्यसैमा सम्पूर्ण विल्डीङ्ग, कक्षाकोठा, खेलकुद मैदान रहेका छन् । हाल विद्यालय सञ्चालनमा आइरहेको मध्ये २५ प्रतिशत घर जग्गा आफ्नो आर्थिक अवस्थाले थेग्न नसकेको कारण २०७० सालदेखि भाई धर्मदत्तलाई जग्गा पास गरी दिनु भएको छ । बाँकी ७५ प्रतिशत जग्गा मध्य ३० प्रतिशत जग्गा नाति प्रकाश अधिकारी, ३० प्रतिशत जग्गा नाति मनिष अधिकारीलाई र १५ प्रतिशत जग्गा नाति सौरव अधिकारीका नाउँमा गरी उक्त ८ रोपनी ७ आना जग्गा भागवण्डा गरी निजहरुको नाउँमा सोको पूर्जा निकाली कास्की मालबाट रजिष्ट्रेसन पास गरेर दिनुभएको छ । निज धर्मदत्त, प्रकाश, मनिष र सौरव अधिकारीबाट मर्निङ्ग स्टार मा. वि. ले घर जग्गा भाडामा लिई विद्यालय सञ्चालन गर्दै आइरहेको छ । घर जग्गामा मात्र नभै स्कूलको सम्पूर्ण चल्ती पूँजीमा समेत भाई धर्मदत्तलाई २५ प्रतिशत स्वामित्व प्रदान गर्नुभएको छ, भने बाँकी ७५ प्रतिशत शेयर

फणिन्द्र, खेमराज, नारायणी अधिकारीको नाउँमा शेयर प्रमाणपत्र भएको छ ।

विगत २०४५ सालबाट विद्यालय सञ्चालनको क्रममा जग्गा खरिद भवनहरु निर्माण आदि कार्यक्रममा बेलाबखतमा आर्थिक समस्या सम्बन्धी कार्यमा भाइ धर्मदत्तबाट आफूले आवश्यक सहयोग प्राप्त गर्दै आएको उहाँले बताउनु हुन्छ । अफ्ठ्यारो स्थितिमा भाइबाट आर्थिक मद्दत भएको कुरालाई हरघडिमा आफ्नो स्मरणमा आईरहने कुरा उहाँले बताउनु हुन्छ ।

यसरी लिलाधर अधिकारीले यस क्षेत्रको शिक्षा क्षेत्रमा निरन्तर पुऱ्याउँदै आएको योगदानको कदर गर्दै पहिलो पटक २०७५ भदौ २३ गते (८ सेप्टेम्बर २०१८) राष्ट्रिय शिक्षा दिवस तथा अन्तराष्ट्रिय साक्षरता दिवसको अवसरमा अन्नपूर्ण गाँउपालिका शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखाको तर्फबाट सम्मान-पत्र द्वारा सम्मानित गरिएको थियो ।

२. राजनैतिक व्यक्तित्व:

लिलाधर अधिकारीको व्यक्तित्वको अर्को महत्वपूर्ण पाटो राजनैतिक व्यक्तित्व पनि हो । राजनीति परिवर्तनको र अग्रगतिको लागि हुनुपर्छ । राजनीतिले सम्पूर्ण समाजलाई नेतृत्व दिन सक्नुपर्छ र त्यसको भूमिका सिर्जनात्मक हुनुपर्दछ भन्ने मान्यता राख्ने लिलाधर अधिकारी राजनैतिक रुपमा प्रजातान्त्रिक विचारधाराबाट प्रभावित हुनुहुन्छ । पिताजी मुखिया पदमा रहेको र गाउँले जनता माझ घुलमिल भई सेवाको भावबाट कार्य गर्ने संस्कारको प्रभाव उहाँमा परेकोले सानैदेखि प्रजातान्त्रिक भावना रहेको र पछि समाजवादी नेता विश्वेश्वर प्रसाद कोइरालाको प्रजातान्त्रिक समाजवादी विचारबाट प्रेरित भएर नेपाली काँग्रेस पार्टिसँग आवद्ध भएको उहाँको स्वीकारोक्ति छ । विपी कोइरालाको राष्ट्रियता, प्रजातन्त्र र समाजवाद प्रति पूर्ण आस्था राख्दै उहाँ २०१६ सालदेखि नै भूमिगत रुपमा

नेपाली काँग्रेसको सदस्य हुनुभयो । विश्वेश्वर कोइरालालाई जहाज अपरहण काण्डमा दोषी ठहर्‍याई तत्कालिन सर्वोच्च अदालतबाट मृत्युदण्ड दिने निर्णय भएपछि उहाँलाई मृत्युदण्ड दिनु हुँदैन भन्ने केन्द्रबाट जिल्ला हुँदै आएको निवेदनमा हस्ताक्षर संकलन गर्ने कार्यमा प्रहरी प्रशासनको निगरानीबाट बच्दै हर्क बहादुर कुँबर, अनन्तनाथ शर्मा र निज लिलाधर अधिकारीले रातारात गाउँघरतिर घुम्दै जोडतोडले लाग्ने र धेरै मानिसहरुबाट हस्ताक्षर संकलन गरी जिल्लातिर पठाउने काम गर्नुभएको थियो । भूमिगत रुपमा नेपाली काँग्रेसका पार्टी गतिविधीमा सहभागी हुने, वृक्षरोपण लगायतका सिर्जनात्मक कार्य गर्ने जस्ता काम गर्दै पञ्चायती व्यवस्थाले गराएको निर्वाचनमा पार्टीको आन्तरिक अनौपचारिक निर्णय अनुसार जिल्ला परिषदमा जाने गरी नागडाँडा गाउँ पञ्चायत वडा नं. ७ मा वडा अध्यक्षको पदमा र त्यसपछि २/३ चुनाव पछि पार्टीकै अनौपचारिक निर्णय अनुसार प्रजातन्त्र पक्षधर उमेद्वार बनेर नागडाँडा गाउँ पञ्चायतको प्रधानपञ्च पदमा चुनाव लड्ने काम समेत उहाँले गर्नुभएको थियो । उहाँ जिल्ला किसान संगठन सदस्य बन्नु भयो । त्यस पटकको चुनावमा जिल्ला सभापतिमा धनबहादुर शेरचनले चुनाव लड्नु भएको थियो ।

२०३६ सालमा भएको जनमत संग्रहमा बहुदललाई जिताउन सक्रिय रुपमा लाग्नु भएकोमा अधिकारीले २०३६ सालमा नै ने. का. को क्रियाशील सदस्यता प्राप्त गर्नुभयो ।

२०४६ सालमा जन आन्दोलन हुँदा ग्रामीण क्षेत्रमा युवा किसान र महिला संगठन गरी उनीहरुलाई आन्दोलन र नेपाली काँग्रेस पार्टीमा लाग्न प्रेरणा दिने काममा ठूलो भूमिका निर्वाह गर्नुभएको थियो ।

त्यसै क्रममा २०४६-४८ सम्म उहाँले नेपाली काँग्रेस

ढिकुरपोखरी गाउँ ईकाइको सभापतिको जिम्मेवारी सम्हाल्नु भएको थियो र आफ्नै घरमा पार्टी अफिस सञ्चालन गर्नु भएको थियो । २०४८ देखि ५० सालसम्म नेपाली कांग्रेस कास्की क्षेत्र नं. ३ को क्षेत्रीय सचिवको पदमा कार्यरत रही क्षेत्रीय अध्यक्ष प्रकाश बहादुर गुरुङ्गलाई संसदीय चुनावमा विजयी गराउने अभियानमा सफलता प्राप्त गर्ने अथक प्रयास गर्नुभएको थियो । प्रकाश बहादुर गुरुङ्गले संसदीय चुनावबाट विजयी भई मन्त्री बन्न पनि सफल हुनुभयो । यसै गरी पार्टी र पार्टी गतिविधीलाई सहयोग गर्ने क्रममा नेपाली कांग्रेसको जिल्ला पार्टी कार्यालय निर्माण गर्दा जग्गा खरिद, कार्यालय निर्माण गर्दा दिएको चन्दा सिंहममर शिलालेखमा अंकित नै छ । उक्त भवन (पार्टी अफिस) निर्माण गर्दा चन्दा संकलन गर्ने कार्यमा पनि सक्रिय प्रयास गर्नुभयो । त्यसै गरी ढिकुरपोखरी नागडाँडामा विपि स्मृति भवन निर्माण समितिको सल्लाहकार संयोजकमा रहेर पार्टीका साथीहरुलाई सरसल्लाह दिँदै आउनु भएको उहाँ अहिले पार्टीको कुनै कार्यगत जिम्मेवारीमा नरहे पनि नेपाली कांग्रेसको नीति र सिद्धान्तमा पूर्ण आस्थावान रहेको बताउनुहुन्छ ।

तथापि उहाँले आफ्नै एउटा राजनैतिक दृष्टिकोण राख्नुहुन्छ । कुनै पार्टी प्रति आस्था राख्नु हरेक व्यक्तीको राजनैतिक र नैसर्गिक अधिकार हो । तर कुनै पार्टीमा आस्था राख्नु भनेको अर्को पार्टीमा आस्था राख्नेको अस्वस्थ विरोध र आलोचना गर्नुपर्छ भन्ने होइन र सबै विचार र आस्थाका मानिस प्रति समभाव राखेर अगाडि बढेमा मात्र देशमा सामाजिक, शैक्षिक र राजनैतिक विकास गर्न सकिन्छ ।

शैक्षिक संस्था राजनीतिमुक्त हुनुपर्छ । त्यो सबै विचारधाराका अभिभावक र बालबालिकाको आस्थाको केन्द्र बन्नुपर्दछ । आफ्नो यही विचार भएकाले आफूलाई विद्यालय सञ्चालन गर्ने क्रममा सबै राजनैतिक पार्टीका साथीहरु र अभिभावकहरुको सहयोग र सदभाव प्राप्त भएको र त्यस कारणले नै विद्यालयले गति लिन सकेको उहाँको ठम्याई छ ।

३. समाजसेवी व्यक्तित्वः

“सेवाही परमोधर्म” भन्ने हिन्दू धर्म दर्शनको पौराणिक मान्यतालाई लिलाधर अधिकारीको समाजसेवी व्यक्तित्वले आत्मसात गरेको पाइन्छ । समाजमा रहेपछि मानिसले केही सामाजिक उत्तरदायित्व पूरा गर्नुपर्दछ । समाज सेवा भनेको त्यही उत्तरदायित्वको निर्वाह हो भन्ने भावना उहाँमा पाइन्छ । उहाँ आफ्नो समाज सेवाको पहिलो काम महेन्द्र प्राथमिक विद्यालयमा २ वर्ष स्वयम सेवा शिक्षक भएर वि. सं. २०२१/२२ गरेकोलाई नै मान्नु हुन्छ । त्यस्तै २०२२ देखि ३२ सम्मको नागडाँडा गाउँ पञ्चायतमा सचिव पदमा रही न्यून पारिश्रमिकमा गरेको काम उहाँको समाज सेवा साथै छुट्टै उपनाम सिर्जना गर्ने माध्यम पनि बन्यो । कारण अहिले उहाँलाई सचिव लिलाधर भनेर सबैले चिन्ने गर्दछन् ।

त्यस्तै २०२३ साल देखि २५ सालसम्म जिम्बाल भएर गरेको जनसेवालाई पनि उहाँको समाजसेवा कामको रूपमा स्मरण गर्न सकिन्छ । पिताजीको जिम्माल पदको ठाउँमा बहाली उहाँले २२ सालमा कास्की मालबाट पाउनुभएको थियो । त्यो मुखिया/जिम्माल पदमा पनि २ वर्ष कार्य गर्नु भएको थियो । त्यसरी मालबाट बहाली पाएर तिरो अशुल गर्ने प्रशस्त मुखियाहरु थिए भने सो पद पाएर अहिले जीवित अवस्थामा रहेका उहाँमात्र एक हुनुहुन्छ ।

त्यस्तै आफुले राजनीतिमा लागेर गरेको कामलाई पनि उहाँले विशुद्ध समाजसेवा मान्नुहुन्छ । आफु राजनीतिमा लागेको बेला चाहेको भए आफुले नभए पनि आफ्नो सन्ततीलाई राजनीतिको आडमा विभिन्न पद, दर्जा वा जागिर दिलाउन सकिन्थ्यो । तर त्यसो गर्ने मन कहिल्यै आएन । बरु अरुहरुलाई आफ्नो हैसियतले भ्याएसम्म आफ्नो पहुँच पुगेसम्म धेरै मानिसहरुलाई रोजगार जागिरे बनाउने काम भने धेरै गरियो भन्ने उहाँको कथन छ ।

निस्वार्थ रुपमा गरेको राजनीतिलाई अधिकारीले समाजसेवा नै भन्न रुचाउनुहुन्छ ।

त्यस्तै जिल्ला अदालतबाट २४ नं को लाइसेन्स (लेखापढी गर्ने अनुमति पत्र) लिएर लेखापढी गर्दै साधारण गाउँका जनतालाई गरेको सहयोग, जग्गा खरिद बिक्रि, बण्डा पत्र भैरुगडालाई निमित्त्यान्न गर्न मिलापत्र आदि बिना लोभ लाभ कार्य सम्पन्न गराई दिने काम पनि समाजसेवा नै हो ।

त्यस्तै समाजमा हुने विकास निर्माणका काममा पनि उहाँको सहभागिता र सक्रियता देखिन्छ । दैनिकी रुपमा धेरै मानिसहरु, हेल्थ पोष्टमा, प्र. मा. वि., गा. वि. स., रेञ्जर आफिस, मर्निङ्ग स्टार मा. वि. तर्फ आवत जावत गर्ने पुरानो मुक्तिनाथ तर्फ जाने गोरेटो बाटो नौडाँडा पश्चिम चोकबाट (पोखरा गैरा) ढिकुरपोखरी हुँदै जाने बाटो २०५२ सालमा तत्कालिन जिल्ला विकासका सभापति महादेव गुरुङ्गसँग उक्त बाटोको आवश्यकताको बारेमा समाजसेवी लिलाधर अधिकारीको आग्रहमा जिल्ला सभापतिबाट स्वबलम्बन कोषबाट रु. २०,०००/- अनुदान दिने आश्वासन पाएपछि तत्कालिन गा. वि. स. अध्यक्ष ईन्द्र बहादुरबाट र ईलाका सदस्य सत्य बहादुर गुरुङ्गबाट सिफारिस लिई आफैँ उक्त बाटोको उपभोक्ता समितिको अध्यक्ष बनी १३ जनाको समिति निर्माण गरी ३ मिटर चौडाई २०१ मिटर लामो बाटो ढुंगाको छपनी बिच्छाई सिँढीको बाटो निर्माण कार्य शुरु हुँदै गर्दा जि.वि.स.बाट २०,०००/-, गा.वि.स. बाट ५,०००/-, बाँकी रकम लिलाधर अधिकारीको सक्रियतामा चन्दा उठाई त्यस बलाको एकलाख बिसहजार नगद संकलन गरी कार्य शुरु हुँदै गर्दा छपनी बोक्ने सिँढी राख्ने ठाउँ मिलाउनेको लागि धेरै जनश्रमको आवश्यकता रहेपनि त्यस बाटोमा पर्ने घरधनीहरुबाट र वडा नं. ४ का प्रत्येक घरधुरीबाट श्रम दिनेहरु समेतको ठूलो जनसहभागिता पनि जुटाई

काम शुरु देखि अन्त नभएसम्म लिलाधरको पुरा उपस्थिति ६५ दिन रह्यो र बाटाको कार्य सम्पन्न भएको थियो ।

त्यस्तै धर्मदत्त भण्डारीको प्रधान पञ्चकालमा वडा नं. ३ र ४ को मराम्चे मुहान रहेको खानेपानी योजना त्यस बेलाको ओभर सिप भूजके भ्रष्टाचारबाट असफल भै लुम्ले प्रोजेक्टको ल्याङ्ग ल्याङ्गको पनि लगानी रहेको उक्त योजना पुनः सञ्चालन गर्न पछि जगत बहादुर कुँवरको प्रधानपञ्च कालमा तत्कालिन कास्की जिल्लाका जिल्ला प्रशासक (सि.डि.ओ.) को उपस्थितिमा निज लिलाधर अधिकारीको संयोजकत्व वा उपभोक्ता समिति गठन भै उक्त योजना पुनः कार्यान्वयनमा ल्याई मराम्चे मुहानबाट नागडाँडा बजारसम्म पानी योजनाको सञ्चालन गरी बजारमा पानीको धाराहरु चलेका थिए । ती धाराहरु सञ्चालन भएको देखी लुम्ले प्रोजेक्टका ल्याङ्ग ल्याङ्ग साहेवले खिचेको फोटाहरु बेलायतमा होलान् ।

पोखरा बागलुङ्ग राजमार्ग निर्माणको क्रममा ढिकुरपोखरीमा रहेको चाइनिज क्याम्पमा निज लिलाधर अधिकारीको पहलमा त्यहाँका टोल छिमेकीहरुबाट र आफूले पनि रकम राखी चाइनिजहरूसँग मिली ढिकुर पोखरीको दक्षिण बेल्टमा रहेको क्याम्पबाट रातारात डोजर चलाई हाल हेल्थ पोष्ट रहेको डाँडा काटी उत्तरतर्फ रहेको ढिकुर पोखरीसम्म कच्ची बाटो निर्माण गराउनुमा लिलाधर अधिकारीकै प्रयास रहेको थियो ।

समाजसेवाको क्षेत्रमा अधिकारीले गरेको अर्को उल्लेखनीय कार्य समुदायमा आधारित पुर्नस्थापना कार्यक्रम (सि.बि.आर.एस) को स्थापना हो । अपाङ्ग नागरिकहरुलाई सेवा र सहयोग पुऱ्याउने यस कार्यालयको स्थापना उहाँकै सक्रियतामा २०५२ सालमा भएको थियो । २०५२ सालमा तत्कालिन उपकुलपति तथा गण्डकी

अञ्चलका भु.पु. अञ्चलाधिपति शंकर राज पाठकसँग उहाँको पुरानो सम्पर्कले उक्त संस्था स्थापना गर्ने प्रेरणा मिलेको कुरा उहाँ बताउनुहुन्छ ।

आफ्नो पुरानो हितैषी साथीले मर्निङ्ग स्टारको शुरु अवस्थामा विद्यालयको कार्य देख्दा शंकरराज पाठक ज्यूले त्यस ठाउँमा लिलाधर अधिकारीले राखेको सि.बि.आर.एस.स्थापना गर्ने कुरामा नेपाल अपाङ्ग संघसँग केन्द्रीय अध्यक्ष पाठक ज्यू नै भएको कारणले लिलाधर जीको प्रस्तावले समर्थन पायो र मिति २०५२ कार्तिक १४ मा नेपाल अपाङ्ग संघ केन्द्रीय सि.बि.आर. कार्यक्रम जोरपाटी र नेपाल अपाङ्ग संघ, कास्की सि.बि.आर. कार्यक्रमका प्रतिनिधिहरुको विशेष उपस्थितिमा ढिकुरपोखरी गाउँ विकास समितिका समाजसेवीहरुको भेलाको सि.बि.आर. कार्यक्रम सञ्चालनका लागि लिलाधर अधिकारीको संयोजकत्वमा ७ जना को सहयोग समिति र गा.वि.स. अध्यक्ष इन्द्रबहादुर गुरुङ्गको संयोजकत्वमा ५ जनाको सल्लाहकार समितिको पनि गठन भएको थियो । सि.बि.आर. स्थापना पछि त्यसको अध्यक्षमा लगातार १५ वर्षसम्म निर्विरोध साधारण सभाबाट अध्यक्ष पदमा चयन भै काम गर्नु भएको थियो । उक्त समयावधिमा गा.वि.स. भित्र रहेका अन्धा अपाङ्ग (विशेष क्षमता भएको) नागरिकहरुको तथ्याङ्क संकलन गर्ने, उनीहरुको क्षमता विकास गर्ने किसिमका साङ्केतिक भाषा र सिलाई बुनाईका तालिम सञ्चालन गर्ने किसिमका कार्यहरु पनि भए । यी कामहरु घर भाडामा लिई भइरहेका थिए । नेतृत्व गर्ने दुरगामी सोच भएका लिलाधर अधिकारीले अन्धा अपाङ्गहरुको हीतलाई ध्यानमा राख्दै उक्त सि.बि.आर. को कार्यक्रममा भाडामा सञ्चालन गर्नुभन्दा यसलाई स्थायीत्व दिन सि.बि.आर.को आफ्नो भवन निर्माण गर्न केन्द्र जिल्लाबाट आर्थिक सहयोग माग गरी कास्की जिल्ला मै नभएको सि.बि.आर.को भवन ढिकुरपोखरीमा निर्माण गर्ने उहाँको यस्तो साहस भयो र उहाँले सि.बि.आर.मा एक भेला राख्नु भयो र यसको बारेमा वृहत छलफल पनि भयो । त्यसपछि सबैबाट यस

संस्थालाई स्थायी रुपमा राख्न गाउँ विकास समितिसँग परामर्श गरी ढिकुरपोखरी वडा नं. ४ को सार्वजनिक जग्गामा संस्थाको ४ कोठे पक्की भवन निर्माण गर्नमा उहाँको अग्रणी भूमिका रहेको थियो ।

विभिन्न संघ संस्था जस्तै अपाङ्ग संघ क्षेत्रपाटी काठमाडौं तथा अपाङ्ग संघ, कास्कीबाट सोभियतबहादुर कुँबर, हेमबहादुर मल्ल, रामचन्द्र बाँस्तोला लगायतका साथीहरुबाट आर्थिक सहयोग प्राप्त हुनुको साथै संस्थामा साधारण आजीवन सदस्य बनाई अर्थ संकलन गर्ने कार्य हुँदै थियो भने तत्कालिन वडा नं. ४ का वडा अध्यक्ष लिलाधर भण्डारीबाट वडा भेला बोलाई सार्वजनिक जग्गा उपलब्ध गराई सि.बि.आर.को ४ कोठे भवन निर्माणको लागि वडा भेलाबाट जग्गा उपलब्ध गराउनुमा सहयोग गर्नु भएको थियो । उहाँ पनि उक्त सि.बि.आर. को सदस्य समेत रहनु भएको थियो । त्यस्तै ढिकुरपोखरी गा.वि.स. बाट इलाका सदस्य पदमा रहनुभएका ईन्द्रबहादुर गुरुङ्ग उपाध्यक्ष कर्णबहादुर गुरुङ्गले पनि ४ नं. वडाको जग्गा उपलब्ध गराउने काममा सहयोग गर्नुभएको थियो । ढिकुरपोखरी ४ मा अवस्थित उक्त संस्थाले अहिले पनि समाजका नागरिकहरुलाई विभिन्न किसिमले श्रोत जुटाई सहयोग गर्दै आईरहेको छ । संस्था स्थापना भवन निर्माण गर्दा विशेष सहयोग गर्ने व्यक्तीको रुपमा उहाँ पोखरा सि.बि.आर.का संयोजक सोभियत बहादुर कुँबर, सदस्य हेमबहादुर मल्ल, रामचन्द्र बाँस्तोला समेतका व्यक्तीहरुलाई सम्झन चाहनुहुन्छ भने सचिवको जिम्मेवारीमा अन्धा अपाङ्गहरुको घरदैलो गर्दै डाटा संकलन गर्ने समय-समयमा बैठक बोलाउने सञ्चालन भै रहेको तालिम आदि कार्यक्रममा सक्रिय रुपमा काम गर्ने चुस्त दुरुस्त र पारदर्शी रुपले खाता हिसाब रेकर्ड राख्ने आदि कार्य इमान्दारी रुपले काम गर्नुभएकोले पुण्य प्रसाद भण्डारीको सरहना गर्न पनि पछि पर्नुहुँदैन । उहाँले सि.बि.आर. ले गरेका सम्पूर्ण कार्यहरुको विवरणलाई समेटेर स्मारिका पनि

प्रकाशित भई सकेकोमा खुसी व्यक्त गर्नुहुन्छ । आफ्नो १५ वर्षको कार्यकाल पछि उक्त पदमा रहेका कृष्ण प्रसाद अधिकारी र निज पुण्य प्रसादको संयुक्त प्रयासबाट सि.वि.आर. को स्मारिका प्रकाशित भएको छ । सबै विवरण स्मारिकामा आइसकेका छन् । उहाँले गर्व गरेर भन्नु हुन्छ कास्की जिल्ला भित्र मात्र समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना (सि.वि.आर.) को पक्की भवन एक मात्र ठिकुर पोखरी वडा नं. ४ मा अवस्थित छ । र सो भवनबाट सामाजिक काम लिने पनि सजिलो भई रहेको छ । लिलाधर अधिकारी आस्तिक्य संस्कारवाला भएकोले उहाँले कुल पूजा गर्दा बली प्रथा हुनु राम्रो हुँदैन, हाम्रा अधिकारी हुम्ला जुम्लाबाट आएका अलिना अधिकारी भएको कारणले कुल पूजा भनेको पितृ कार्य हो । पितृ कार्यमा बली दिनु कदापी राम्रो हुँदैन भन्दै आउनु भएको र वर्तमान अवस्थामा कुल मन्दिरका समितिका अध्यक्ष धर्मदत्त अधिकारीलाई समेत बली दिने प्रथाबाट अलग गराई आफु समेतले खिर बराहबाट कुल पूजा गराउनुभयो । कुल मन्दिरमा धर्मदत्त अधिकारीको अध्यक्षतामा भएको कश्यप ऋषीको मूर्ति अनावरण गराउने समेत मन्दिरमा प्रतिक्षालय लगायत निर्माण कार्यमा उहाँ सल्लाहकार समितिमा संयोजक रहनु भएको छ ।

यसरी लिलाधर अधिकारीको समाजसेवी व्यक्तित्व परम्परागत रुपको जिम्मावाल मुखिया हुँदै लेखापढी कर्ता, समाजका भै भगडा मेल मिलाप कर्ता, शिक्षक, कर्मचारी र विशुद्ध सामाजिक कार्यकर्ता जस्ता विभिन्न पक्ष र पाटोबाट उजागर भएको देखिन्छ ।

८. धार्मिक व्यक्तित्व

“धर्मो रक्षति रक्षित” धर्मको रक्षा गर्ने हो भने त्यसले हाम्रो रक्षा गर्छ भन्ने मान्यतामा विश्वास राख्ने लिलाधर अधिकारीले धार्मिक प्रभाव पारिवारिक पृष्ठभूमिबाट नै ग्रहण गर्दै आएको पाइन्छ । पिता मु. चुडामणि ईष्ट देवता देवीलाई मान्नुहुन्थ्यो र उहाँले २५ औं वर्ष

आफ्नो घरमा देवीको पूजा (कालरात्री) गर्दै आउनु भएको थियो । पछिल्ला वर्षहरुमा पनि पिताजीको संस्कार धान्दै केही वर्ष उहाँले पनि देवीको पूजा गर्दै आउनु भयो पछि पिताजीको स्वर्गारोहण भए लगत्तै माता रत्नकला र जेठी आमा तुलसी २ जना माताहरुलाई लिएर भारत फर्क गयो, काशी, बद्री केदार चार धाम गरेर बद्रीको ब्रह्मकपालीमा पिताजीको श्राद्ध तर्पन कार्य सकेर २०२३ सालमा श्रावणमा घर फर्कनु भएको थियो । पिताको श्राद्ध तर्पन माताहरुलाई सँगै लिएर त्यति लामो यात्रा ठूलो बद्रीकेदारतर्फ जानुले उहाँको माता पिता प्रतिको भक्तिश्रद्धा कति ठूलो रहेछ भन्ने कुरा सिद्ध हुन्छ ।

परम्परागत हिन्दू सनातन धर्म संस्कृतिमा विश्वास राख्ने सोही अनुसार आचरण गर्ने माता पिताबाट नै उहाँमा धार्मिक भावनाको प्रभाव पऱ्यो । ब्राह्मण परिवारको संस्कारमा हुर्केका सत्वगुण स्वभाव भएका उहाँले हिन्दु धर्म अनुसार संस्कार र पिता पूर्खाका कुलाचरणहरु प्रति अथाह आस्था राख्नुहुन्छ । कुलपूजामा बली प्रथा हटाउन जरुरी छ भन्ने कुरा उहाँको समाजसेवी प्रसंगमा पनि उल्लेख भएको छ ।

तीर्थ व्रत, यज्ञ, दान, पुण्य गर्दै आउनु भएको र त्यसको फलले उहाँको चित्त शुद्ध भई रहेको हुनाले उहाँलाई ईश्वरानुग्रह प्राप्त भयो र आध्यात्मिक चिन्तन तिर शुभेच्छा ज्ञान गर्ने इच्छा प्रकट भयो । फलस्वरूप प्रारब्धको फल भनौं वा पूर्वजन्मको सत्कर्मको परिणाम उहाँले अद्वैत संस्था ढिकुरपोखरी शाखा ढिकुरपोखरी वडा नं. ४ मा खोल्न सफल हुनु भएको छ । यो शाखा खोल्ने काम गुरुप्रेरणाबाट मात्र सफल भएको छ । उहाँ भन्नुहुन्छ, “वेदान्त ज्ञानलाई उजागर गर्ने उद्देश्यले ब्रह्मज्ञानी श्री गुरुदेव डा. क्षितिज चन्द्र चक्रवर्ति ज्युबाट स्थापित अद्वैत संस्थाको शाखा प्रमुख पद प्राप्त हुनुमा गुरु प्रेरणा (प्रारब्ध) हुन् भन्ने उहाँ बताउनुहुन्छ । शाखा खोल्नमा आफ्ना जेठा बाबुका छोरा लोकनाथ

अधिकारीबाट प्रेरणा मिलेको हो भन्नुहुन्छ ।

अद्वैत संस्थाको शाखा ढिकुरपोखरीमा २०६२ पौष ७ गते राष्ट्रव्यापी टोली मार्फत विधिवत स्थापना भएको थियो । सुरुमा १३ जना सदस्य र ७ जनाको कार्यसमिति रहेको कार्यसमिति रहेर कार्य आरम्भ गरेको यस संस्थामा १५० जना पुण्यात्मा सज्जनहरूले विधिवत अद्वैत संस्थाको सदस्यता प्राप्त गर्नु भई नियमित सत्संग गरी रहनुहुन्छ । परम्पुजनिय गुरु प्रति भक्तिभावप्रकट गर्दै गुरुदेवबाट रचित नेपाली उपनिषद गीता वेदका उपनिषद आदि ग्रन्थहरू नियमित पारायण (सत्संग) हुने यो अद्वैत संस्थाको सत्संग उहाँकै निवास नागडाँडामा सञ्चालन हुँदै र कुनै समयमा संस्थाका अन्य सदस्यको घर कोठामा पनि सञ्चालन हुँदै अगाडि बढेको थियो । अधिकांश समय उहाँकै निवासमा सञ्चालन भएको थियो ।

त्यस पछि ०६९ सालमा ढिकुरपोखरी ४ दिपमा आफ्नै व्यवस्थित भवन बनाउन सफल भएको छ । ईश्वर को नीति विचित्र छ । जे जुन अवस्थामा हुनु छ त्यो भएर नै छाड्छ भन्ने मान्यतामा विश्वास राख्ने अधिकारी संस्था दर्ता भएको ८ वर्ष पछि संस्थाको नाउँमा ५ आना जग्गा उहाँ आफु र उहाँका भाइ धर्मदत्त अधिकारीले दिएपछि भवन बनाउने कार्य आरम्भ भएको बताउनुहुन्छ । भवन निर्माणको समितिको संयोजक आफैं रहनु भएको थियो भने भवन निर्माण गर्दा संस्थामा लागेका वृद्ध वृद्धा र अन्य संघ संस्था दानविर महानुभावहरू आस्तिक सज्जनहरूको केन्द्र, अञ्चल, जिल्ला शाखाका अद्वैत संस्थाका सज्जनहरूबाट दान रकम रु. १,९०,०००/- दान प्राप्त भई सो दान रकमबाट सत्संग हल, पाकघर, किचन, ट्वाइलेट, वाथरुम, पानी, बत्ती सम्पूर्ण कार्य पूरा भै राजमार्गबाट सत्संग हलसम्म जाने अद्वैत मार्ग (ढुंगाको) सिर्दी शुरुमा विश्राम चौतारो समेतको निर्माण कार्य संयोजन शाखा प्रमुखको पहलमा अद्वैत संस्थाको सम्पूर्ण सदस्य ज्यूहरूको अथक प्रयासबाट उक्त रकम

बाटै अद्वैत मन्दिरमा जाने बाटो समेत निर्माण भएको छ । पछि अद्वैतमार्गको सिँढीमा बार राख्न गाविसबाट पनि सहयोग प्राप्त भएको छ ।

अद्वैत संस्थाको नवनिर्मित भवन र बाटोको उद्घाटन २०७० साल फाल्गुण ८ गते अद्वैत संस्थाका संरक्षक कुलपति श्री गुरुदेव प्रताप चक्रवर्ति ज्यूको करकमलबाट निकै भव्य समारोहबीच सम्पन्न भएको थियो । त्यस समयदेखि उक्त सत्संग हलमा नियमित दैनिक रुपमा सत्संग चल्दै हाल बिहान र दिवा २ पटक सत्संग भई रहेको छ ।

जुन कुराको व्यवस्थापनमा लिलाधर अधिकारीको धार्मिक व्यक्तित्व श्री गुरुदेवबाट उहाँलाई प्रेरणा भई रहेको छ । यो ईश्वर नियती अनुसार भएको छ । सबै कार्य ईश्वरबाट भएको भन्ने लिलाधरको पूर्ण विश्वास रहेको उहाँको भनाई छ, यी सबै काम ईश्वरबाटै भईरहेका छन् ।”

धर्म प्रतिको अनुराग कै कारण ढिकुर पोखरीको अद्वैत संस्थामा उक्त शाखाको उद्घाटन कार्यका क्रममा कुलपति श्री गुरुदेवको सवारी हुँदा गुरु समक्ष शाखा प्रमुख लिलाधर अधिकारीले यस शाखा वरपर रहेका ६/७ शाखामा सत्संग गरी रहेको र यसै शाखाका अद्वैत संस्थाका सदस्य ज्यूहरुको चाहनालाई बुझी यसै वर्षबाट वेदान्त विद्या र ब्रह्मविद्याको पठनपाठन गर्न अद्वैत महाविद्यालयको स्थापनाका लागि आग्रह गर्दा गुरुदेवबाट मौखिक आश्वासन दिइवस्सेको र गुरुदेव काठमाडौं फिर्ता भई केन्द्रबाट ढिकुरपोखरी अद्वैत शाखा मन्दिरमा महाविद्यालयको पठनपाठन यसै सालबाट सञ्चालन गरी विश्वविद्यालयबाट सम्बन्धन लिई वेदान्त अध्ययन गर्ने तिब्र ईच्छा हुनेहरुलाई भर्ना लिई २०७० साल भाद्र महिनाबाटै पढाई सञ्चालन गर्न केन्द्रबाट वेशिक दे. रामचन्द्र महत र वेशिक गोपाल प्रसाद पन्थलाई ढिकुरपोखरीमा पढाउने काम भएपछि

मासिक ५ दिन सो मन्दिरको उपल्लो तलामा रहेको कोठामा बस्ने र पढाईका कक्षा सञ्चालन हुँदा पहिलो वर्ष भर्ना भएका ५ जना विद्यार्थीले यस वर्ष महाविद्यालय चौथो वर्षको पढाइ पुरा गरेका छन् भने शाखा प्रमुख लिलाधर अधिकारीले २०६६ सालमा महाविद्यालय पोखरा अञ्चल कार्यालय चौथो वर्षको अद्वैत महाविद्यालय पुरा गर्नु भई २०७३ सालमा विश्वविद्यालय पहिलो वर्ष काठमाडौं केन्द्रीय मन्दिरबाट परीक्षा दिनुभई द्वितीय श्रेणीमा पास हुनु भएको छ अद्वैत महाविद्यालय र पौलो वर्ष विश्व विद्यालय पास भएको मार्कसिट यसैको अन्तिम छान् । यस महाविद्यालयबाट पहिलो, दोस्रो, तेस्रो र चौथो वर्षमा पनि विद्यार्थीहरु अध्ययन गर्दै आउनु भएको छ । पहिलो वर्ष केन्द्र परीक्षा सेन्टर यसै शाखामा भएको थियो भने दोस्रो, तेस्रो र चौथो वर्षको परीक्षा अञ्चल कार्यालयमा भयो । हाल यसै वर्षमा अध्ययन गर्ने सबै पहिलो, दोस्रो, तेस्रो र चौथो वर्षका १७ जना विद्यार्थी मध्ये चौथो वर्षका ५ जना विद्यार्थी मात्र परीक्षामा सामेल हुनुभएको थियो भन्ने कुरा लिलाधर अधिकारी बताउनुहुन्छ ।

त्यतिमात्र होइन शाखा प्रमुख लिलाधर अधिकारी धार्मिक भावना (आध्यात्मिक चिन्तन) गर्दै अद्वैत वेदान्तलाई गाउँ गाउँमा गुरुदेव डा. शित्तजचन्द्र चक्रवर्ति ज्यूबाट स्थापित अद्वैत संस्था अन्तरगत शाखा खोल्ने काममा पनि उहाँले ढिकुरपोखरीमा अद्वैत संस्थाको शाखा स्थापना भएपछि पनि राष्ट्रव्यापी टोलीसँग सम्पर्क गरी आफ्नै पहलमा कास्कीको लौसीढुंगा, पाउँदुर धारापानी, पाउँदुरकोट, पाउँदुर माभथोक, विरेठाँटी, ठूलाखेत थुम्की, जोगीमणि अर्मला र लाहाचौक समेतका ठाउँमा टोलीसँग आफैं समावेश भई उक्त ठाउँहरुमा अद्वैत संस्थाका शाखाहरु गठन गर्ना सघाउनु भएको छ । ती शाखाहरुमा सत्संग भई सनातन वैदिक हिन्दु धर्म समन्वय समिति अर्न्तगत विचार प्रदान आध्यात्मिक प्रतिष्ठान अद्वैत संस्था नेपाल ब्रह्म निष्ठ श्री गुरुदेव डा. चक्रवर्ति ज्यूबाट प्रेरणा पाएको कुरा उहाँ बताउनु हुन्छ । सबै शाखामा सत्संग भई रहेका छन् । यस ढिकुरपोखरी

शाखामा बिहान, दिउँसो प्रत्येक महिनाको शनिबार भाषिक र अद्वैत संस्थाका पर्वहरुमा गुरुदेवबाट राखी बुक्सको नियम अनुसार सत्संग भई रहेका छन् भने राष्ट्रव्यापी वृहत सत्संग वर्षको १ पटक मात्र, ३ दिवसीय कार्यक्रम हुन्छ र अद्वैत संस्थाका सदस्यहरुको सदस्यता कार्ड पनि यसै समयमा नवीकरण हुन्छन् ।

यसरी जीवनको उत्तरार्ध समयमा यात्रारत लिलाधर अधिकारीमा अहिले धर्म प्रतिको आस्था खास गरी हाम्रो आध्यात्मिक शास्त्र गीता, वेद, ब्रह्मशुत्र, प्रश्नान्नत्रय शास्त्रमा कर्म भक्ति र ज्ञान नै हो । यस्तो उहाँको धारणा छ र आध्यात्मिक चिन्तन मै उहाँ लागिरेहनु भएको छ । उहाँको धर्म पत्नी दिलमाया अधिकारीको २०७३ सालमा शरीर छुट्यो । उहाँ पनि धेरै समय सत्संगमा भाग लिई निरन्तर सत्संग गर्दै आउनु भएको थियो । उहाँको गुरु रचित कुनै १ ग्रन्थ छपाउने विचार थियो । उहाँको इच्छा साकार होस् भनेर लिलाधर अधिकारीले गुरु समक्ष रामगीता छपाउने र नेपाल भरि रहेका अद्वैत संस्थामा पुर्‍याउने आग्रह गरेपछि गुरुदेव श्री प्रताप चक्रवर्ति ज्यूबाट २०७४ सालमा अद्वैत संस्थाको वार्षिकोत्सव असार २६ गते महासत्संग समारोहको भव्य कार्यक्रममा प्रकाशक लिलाधर अधिकारी शाखा प्रमुख अद्वैत संस्था ढिकुरपोखरीबाट प्रकाशित रामगीता ग्रन्थ सप्तम संस्करण २२०० प्रति ग्रन्थ छपाई कार्य पुरा भई सकेकोले उक्त ग्रन्थ श्री गुरुदेव चक्रवर्ति ज्यूबाट विमोचन भएको छ । यस्ता ग्रन्थ छपाई सबैतिरबाट वितरण भई रहँदा उहाँ भगवान रामप्रति कृत्यकृत हुनुहुन्छ र आफुलाई धन्य सम्भन्नुहुन्छ ।

जीवनको विभिन्न चरणमा कहिले शिक्षा आर्जन, कहिले समाजसेवा, कहिले राजनीति तथा गृहस्थ जीवनका कर्तव्य र जिम्मेवारी पूरा गर्दै अविश्रान्त रुपले अगाडि बढेका उहाँ हालसम्म पनि उत्तिकै क्रियाशील हुनुहुन्छ ।

ईश्वरभक्ति, सकारात्मक आध्यात्मिक चिन्तन र स्वस्थ जीवन शैलीमा रमाउँदै गर्दा उहाँ ०५७ सालमा फोक्सोमा क्यान्सर रोगले आक्रमण गरेपछि उहाँले पोखराबाट उपचार शुरू हुँदै काठमाडौं तर्फ उपचार गर्न जाने क्रममा बाटोमा धेरै मान्छेबाट सहानुभूति प्रकट भएको थियो । सबैभन्दा ठूलो सहयोग तत्कालिन ने.का. जिल्ला सभापति शुक्रराज शर्माबाट भएको थियो । उहाँले टिचिङ्ग हस्पिटलका संचालक समितिका सदस्य एक जना भरतपुर निवासी थपलिया भाइलाई लिलाधर अधिकारी मेरो एक जना घनिष्ठ मित्र हुनुहुन्छ तपाईंले उहाँको फोक्सोको क्यान्सरको अप्रेसनमा राम्रो डाक्टरबाट गराउने काममा सहयोग पुऱ्याईदिनुहोस् भन्ने भएपछि थपलिया भाइले टिचिङ्ग हस्पिटलका सिनियर डाक्टर, पूर्व प्र.म भरतमोहनको उपचार गर्ने टोलीका प्रमुख डा. प्रकाश सायमीकै हातबाट अप्रेसन गर्ने समय मिलाई दिनुभयो र उहाँको फोक्सोको अप्रेसन भयो । लिलाधर अधिकारी भन्नुहुन्छ - त्यसबेला मेरो थुप्रै साथीहरु मा. प्रकाश गुरुङ्ग, शुक्रराज शर्मा, यज्ञबहादुर थापा लगायत काठमाण्डौमा रहेका देवराज, विश्वबन्धु, चित्र बहादुर समेतका साथीहरुले मेरो अप्रेसनमा ठूलो सहानुभूति दिनुभएको थियो । अप्रेसन सफल भयो । डाक्टरको सल्लाह अनुसार भरतपुरबाट केमु चढाउने सल्लाह भएपछि ६ पटक सम्म केमु चढाउन पर्ने भयो । त्यस समयको वेदना अत्यन्त कहालीलाग्दो थियो । डाक्टरले मेरो भान्जा कृष्ण, मामा लिलाधर, छोरा फणिन्द्र र छोरा खेमराजलाई ७ वर्ष बच्ने सल्लाह दिएका थिए तर मेरो प्रराब्धले गर्दा १८ वर्षसम्म बाँचीरहेको छु । त्यतिमात्र होइन त्यसपछि नशासम्बन्धी अर्को समस्या, टाउकोमा रगत जमेर अप्रेसन गर्नुपर्ने भयो । डा. उपेन्द्र देवकोटाको हस्पिटल बाँसबारीमा १३ दिन भर्ना भएँ । अप्रेसनको सट्टा औषधी सेवनबाट मेरो समस्या निदान गर्नुभयो । दुवै आँखा अप्रेसन भएका छन् । प्लास्टिकको दाँत राखेको छु । हाल मेरो उमेर ७५ वर्ष भएको छ । अब म शरीरको कुनै चिन्ता गर्दिन । मैले वेदान्तबाट बुझे आदि व्याधि २ वटा रोग शरीरमा लाग्दछन् ।

आदि शरीरमा लाग्ने रोग वैद्य, डाक्टरबाट उपचार हुन्छ । व्याधि भन्ने जो चिताउने रोग हो । त्यो ठूलो रोगको निदान सत्संगबाट मात्र हुन्छ भन्ने कुरा मेरो धेरै वर्षको सत्संगबाट आफूलाई बुझेको छु । मैले परिवारलाई भन्नेको छु । मेरो शरीरको उपचार गरेर शरीर बचाउनु छैन । पारमार्थिक रुपमा म शरीरवाला रहेनछु । मेरो शरीर पनि छैन । शरीर स्वप्नमा यो शरीर छैन । गाढा निद्रामा शरीर छैन । सुखसँग सुते मिठो निद्रा लाग्यो भन्ने अनुभव जो हुन्छ त्यही मेरो वास्तव स्वरूप हो । अथवा मेरो शरीर प्रारब्धको अधिनमा छ । अब जति शरीर रहन्छ, त्यो शरीर ज्ञान, बलबाट बाँच्नु छ । शरीर साचो हैन जो आदी र अन्तमा रहदैन विचमा देखिन्छ, त्यो सत्य हैन मित्याहो ।

लिलाधर अधिकारी भावी पिढी पुस्ताका लागि एक व्यक्तित्व भित्र अनेक व्यक्तित्व रहेका उदाहरणीय र अनुकरणीय व्यक्तित्व हुनुहुन्छ । २०६२ सालदेखि हालसम्म लामो समय सत्संग गरेका अधिकारीले आध्यात्मिक चिन्तन गर्दै व्यक्तित्व भएका १४ वर्ष आफूलाई अत्यन्त फलदायी भएको ठहर गर्नुहुन्छ ।

उहाँको सतसङ्गसँगको आफ्नो सानिध्यता यसरी बनाउनु हुन्छः- “विगत २०६२ साल पौष ७ गते यता जुन दिन अद्वैत संस्थाको शाखा स्थापना भयो, त्यसै समयदेखि हालसम्म १४ वर्ष मैले शाखा प्रमुखको पदमा रही निरन्तर सत्संग गर्दै ०६६ देखि ०६९ सम्म ४ वर्ष अंचल कार्यालय पोखराबाट अद्वैत महाविद्यालय पास गरी २०७३ सालमा काठमाडौं केन्द्रबाट विश्वविद्यालयबाट पहिलो वर्षको विश्वविद्यालय उत्तिर्ण भएको र उक्त समयभित्र कहिले राष्ट्रवादी सत्संग समारोह काठमाडौं, नारायणघाट, क्षेत्रपुर रिडी आदि ठाउँमा सत्संगमा भाग लिने अवसर पनि मलाई गुरु कृपाबाट प्राप्त भईरहेको र गुरुदेवबाट रचित गीतामृतदेखि लिएर धेरै ग्रन्थ अध्ययन गर्दै आजीवन साक्षात्कारको पत्रिका पनि लिई अध्ययन गर्दै आउँदा गुरु उपदृष्ट वाक्य वेदको महावाक्य तत्त्वंअसि भगवान शंकराचार्यको ब्रह्म सत्य जगत् मिथ्या

जिवो ब्रह्मवनापर जस्ता वेदान्तका मार्मिक उपदेशहरुबाट र आफ्नै अनुभव, युक्ति आदिबाट चिन्तन गर्दै जाँदा देहादीमा आफु बुद्धि र अन्तस्करका वृत्तिहरु कम हुँदै जाँदा भगवानमा र आफुमा भेदबुद्धिको क्षण हुँदै जाँदा भगवानको चौथो भक्त ईश्वराभिमानको महशुस भईरहेको आफुलाई देहाभिमानी नभई सच्चित आनन्द स्वरूप प्रकाश स्वरूप ब्रह्म नै हुँ म भन्ने कुरा निसंनिद्ध रुपले दृढ भई रहेको छ ।” मानिस ईश्वरलाई आफूदेखि भिन्न मान्दछ, त्यो ठिक पनि हो जब सत्संगबाट प्रव्यको फलभए आफूलाई ईश्वर देखि अभिन्न मान्दछ, तब आफै ईश्वर हुँ भनि अनुभव गर्दछ ।

उहाँको आग्रह छः- मेरा बुवा, आमा, भाइ, छोरा, दिदी, बहिनी, ईष्ट मित्र, नातागोता, शुभचिन्तकहरुलाई तपाईंहरु पनि आस्तिक्य संस्कार बनाई ८४ लाख योनी घुम्दै अहिले ईश्वरले मनुष्य शरीर ब्रह्मकुलको जन्म सत्वगुण आर्जन गर्दै आउनुभएको छ । विचार प्रधान आध्यात्मिक प्रतिष्ठान अद्वैत संस्थाको सम्पर्कमा आई गुरुदेवबाट स्थापीत संस्थामा सत्संग गर्दै वर्णश्रम धर्मको पालना गर्दै कर्म भाग्य र ज्ञान निष्कास कर्म चित्र शुद्धि निस्काम भक्ती चित्र विशुद्ध र ज्ञानबाट मुक्ति प्राप्त हुने कुरालाई शास्त्रले बताएको मार्ग सकाम कर्मबाट जन्म प्राप्ती र निस्काम कर्मबाट मोक्ष प्राप्त हुने कार्यमार्ग र ज्ञानमार्गको बारेमा यथार्थसँग बुझेर शास्त्रबाट सिद्ध ज्ञानमार्ग तत्त्वज्ञान प्राप्त गरिकन यो मनुष्य जन्मलाई सफल बनाई कृतकृत्य बन्नोस् भन्दै आफ्नो अनुभव व्यक्त गर्दै यो मेरो आध्यात्मीक चिन्तन अभिव्यक्त गरेको छु ।”

जे होस् नेपालको एउटा ग्रामीण परिवेशमा मध्यम वर्गीय परिवारमा जन्मेर अनेक संघर्ष गर्दै आफ्नो व्यक्तित्वलाई विभिन्न पाटोबाट उन्नत बनाउने आफुलाई भन्दा आफ्नो समाज र भावी सन्ततीको उन्नती र प्रगतिको कामना गर्नुहुन्छ लिलाधर अधिकारी अन्त्यमा उहाँ भन्नुहुन्छ सत्य ३ प्रकारको हुन्छः

१) प्रतिभासिक सत्य: जस्तो स्वप्न देखिन्जेल साँचो ब्युँभेपछि हराउने

२) व्यवहारिक सत्य: भौतिक संसारमा भईरहेको सारा व्यवहार

३) पारमार्थिक सत्य: अनादीकालदेखि सनातन रुपमा रही आएको अविनासी अजन्ममा सारा प्राणीहरुको भित्र रहेको अन्तरयामी सर्वात्मा सर्वज्ञ सचिदानन्द साराको आधिष्ठान भगवान वाशुदेव (ब्रह्म) लाई आफ्नो चैतन्य स्वरुप भनी शास्त्र सिद्ध बाटोबाट वर्णाश्रम धर्म, चित्त शुद्धि, चित्त विसुहरु आत्मज्ञान, ईश्वरको ज्ञान र ब्रह्म ज्ञानबाट जसले भगवान वासुदेवलाई अभिन्न रुपमा देख्दछन् । तिनैले ब्रह्मदर्शन गर्दछन् । तिनै तत्त्वज्ञ महात्मा महापुरुषहरु नै मुक्त हुन्छन् । त्यही चैतन्य स्वरुप (ब्रह्म नै) पारमार्थिक सत्य हो अन्य देहादी अनात्मा जगत सारा अनात्मा प्रपञ्च मित्था हो भनी जसले आफ्नो चैतन्य स्वरुप भगवान वाशुदेव र आफुलाई अभिन्न रुपमा चिन्तन गरिरहन्छन्, तिनै महापुरुषहरु जन्म मरणबाट मुक्त हुन्छ । जीवन यात्रामा भए गरेका व्यवहारिक सत्य होलान् । वास्तवमा पारमार्थिक सत्य होईनन् आफ्नो यथार्थ स्वरुप नै वास्तविक सत्य हो ।

५. सहमत र आशिर्वाद (जीवनीकारको आफ्नै कलमबाट)

मेरा सुपुत्र जन, परिवार जन, शुभचिन्तक जनहरुबाट मेरो जीवन यात्रामा मेरो शरीर, मन र वाणीबाट गरिएका कार्यहरु माथि जो कलम चलाउने कुरा मलाई थाहा भयो । त्यस्मा म गौरवान्वीत छु ।

एक ज्ञानी पुरुषमाथि जसले मात्र सुदृष्टिले हेर्छ भने मात्र पनि शरीरका कार्यको सुप्रस्तुति यो होइन म माथि तपाईंहरुको अन्तःस्करणको समिपयनको एक झलक म सम्भन्छु । व्यक्तिलाई सुपात्र र कुपात्र निर्णय गर्ने उसका कर्म गर्न दिनु पहिलो तिनका मालिक (आफु) लाई त कर्महरुको पहिचान हुन जरुरी छ । ती तिन वटा कारणहरुबाट गरिने पुण्यकर्म, पापकर्म र मिश्रकर्महरुको पहिचान आफुले प्रथमत वेदान्त श्रवण वा अध्ययन गरेर मात्र थाहा पाउनु पर्दछ ।

जस्तो आफ्नै घरभित्रको जमिनमुनि अतुलनीय निधि रहेको थापा पाएर कुन पुरुषलाई सर्वदरिद्रताबाट छुटकरा निमिल्ने थियो र ? त्यो थाहा पाए नै अन्यत्र भिक माग्न जानपर्ने थिएन । त्यस्तै सर्व दुःख निवृत्ति र परमानन्द प्राप्त गराउने सम्पदा आफ्नो स्वामित्वमा रहेको भूमिभित्र निधि रहे जस्तो हाम्रै वेदमा छ ।

उक्त वेदार्थ ज्ञानी पुरुषबाट श्रवण गरी र निदिध्यासन मात्र गर्नाले मनुष्य मात्रको खोजीको सारा कुरा ब्रह्म स्वरुको साक्षात्कार हुन्छ । जो भन्दा अरु ठूलो प्राप्त गर्नु पर्ने (नित्य तृप्तीको) बाटो छैन । हो मनुष्य मात्रले के खोजेको छ ? मनुष्य मात्रले खोजेको छ सर्व दुःख निवृत्ति र परमानन्द (नाशै नहुने आनन्द) प्राप्ती । के त्यो आजसम्म कसैले फेलापार्न सक्यो त ? क्षेत्र, चित्त, जन गेह आदिबाट प्राप्त भयो त ? अर्थात् चित्त चलाएर के त्यो खोजीको सर्व ईष्ट कुरा प्राप्त हुन्छ त ? हँदैन् र भएन पनि । धनी, मानी, नामी, विद्वान आदि कसैले पनि त्यो प्राप्त गरेको देखिँदैन । त्यो प्राप्त हुन्छ चित्त चलाएर होइन चित्तलाई नचलाएर ।

चित्तलाई नचलाउन त कठीन छ । बरु पर्वतलाई हल्लाउन सरल होला तसर्थ वेदान्तको अभ्यास गर्न जरुर छ । वेदार्थ पान भए चित्त वशिभूत हुन्छ । सारा विद्या हाम्रो वेदमा छ । वेद एक जड्गल हो । विवेको भए जड्गलमा शरीरका सबै रोगको औषधी छ । तर रोग र औषधी विवेक आवश्यक छ । त्यस्तै सर्व दुःख निवृत्ती गर्न र नित्य आनन्द प्राप्त गर्न वेदान्तको विचार आवश्यक छ । अन्यत्र जानुपर्ने आवश्यक छैन । वुद्धिको भरमा बसुन्जेल मनुष्य मात्रलाई रोग शोक र अज्ञानरूपी सर्व दुःख भोग गर्नु पर्ने छ । त्यसकारण विवेक र विचाररूपी मित्रको खोजी मनुष्यलाई आवश्यक छ ।

मनुष्य जन्म ब्राह्मसरिर प्राप्त हुन ब्रह्म ज्ञानी श्री गुरुदेवद्वारा स्थापित हिन्दु धर्म सम्न्वय समिति अन्तरगत नेपालका एक मात्र

विचार प्रधान आध्यात्मिक प्रतिष्ठा अद्वैत संस्थाको मन्दिरमा बसेर ब्रह्म निष्ठ श्री गुरुदेव डा. क्षितिश चन्द्रचत्रवि ज्यूद्वारा व्याख्या गरी वक्सेकेको गीतामृत जस्ले भगवान् श्री कृष्णको मन्सापलाई बुझेर व्याख्या गरिसेको भगवान् शर्मराचार्यको भाषा यस्तो अनुत्य गीतामृत देखि लिएर पशुपति अमिन्न गुरुदेवद्वारा रचित नेपाली उपनीसद र नेपालीका वेद वेदान्तको पारापयण गर्दै सबै भक्तहरुको विचमा रहन पाउदा र दैनिकी २ पटक संत्सग गरि जिवन व्यतित गर्न पाउदा ब्रह्मज्ञानी श्री गुरुदेव डा. क्षितिशचन्द्र चक्रवर्ति ज्यू पुज्य गुरुआमा पूर्ण लक्ष्मी चत्रवर्ति ज्यू र पुज्य कुलपति श्रीमान् प्रताप चक्रवर्ति ज्यू र पुज्य गुरुआमा अर्पणा चत्रवर्ति ज्यूमा कोटी कोटी शहश्र काटी वन्दना गर्दै देह, इन्द्रिय, प्राण, मनुबुद्धिको प्रकाशक, जाग्रत, स्वप्न र सुषुप्ति लिने अवस्थाको साक्षी पञ्चकोषामो मित्र रहेको पृथ्वि, जल, वायु, आकाश पञ्चतत्त्वको निर्माण गरे को प्राणीहरुको भित्र रहेको अन्तर यामी, सर्वात्मा, सर्वज्ञ, सर्वेश्वर सत्त्विता नन्द भगवान् वाशुदेव मेरो वास्तव स्वरूप हो । भगवान् वासुदेव म हुँ र वासुदेव मेरो स्वरूप हुनुहुन्छ । भगवान् र म मा कुनै भेद छैन । सर्वात्मा भागवान् मेरो वास्तव रुपरूप हो भन्दै परमात्मा र आफुनमा अभेद राख्दै आफुलाई भगवान्को चौथो भक्ति परमात्मा परब्रह्म हो । मेरो वास्तव स्वरूप भनि हृदयमा भगवान् र आफुमा अभिन्न देखि कृत्य कृत्य भएको छु । यस्तो चिन्तन गर्दा गर्दै देखादि बुद्धि गलिल भई रहेको छ र आत्मरति, आत्ममानै त्रिप्त र आत्मनै सन्तुष्ट रहेको छु ।

अन्तमा सुपुत्र जन, परिवार जन र मेरा शुभचिन्तक जनहरुको एक मात्र धर्म हो पिता एवं सञ्जनले देखाएको मार्गको अनुसरण गर्नु । तपाईंहरुलाई वर्तमान र कालान्तरमा धर्मको मार्ग,

नित्य, तृप्ती प्राप्ती किंवा मोक्षको मार्गको खोजीको दिन जुनबेला आउला मलाई र मेरो दिनाचार्यलाई अनुसरण गर्नु हुनेछ । यही नै मेरो आशिर्वाद छ ।

‘अस्तु’

– लिलाधर अधिकारी